

Условна и/или суспендирана присъда и пробация в Хърватска

Николай Николов, студент 4 курс, програма “Право”

Conditional and/ or Suspended Sentence and Probation in Croatia.

In Croatian criminal law the suspended sentence is one of two non – custodial measures (the second is admition) with the purpose of giving the perpetrator a reprimand wich achieves the purpose of criminal sanctions by pronouncing a sentence without executing it. This work examines from all sides the criminal law practice in Croatia referring to conditional and suspended sentence and probation.

1. Съгласно хърватското наказателно право условната присъда представлява едната от двете мерки, които не включват лишаване от свобода (като втората е предупреждение), имащи за цел да порицаят извършителя като постигат целите на наказателните мерки с произнасянето на присъда без нейното изпълнение. Условната присъда се състои от произнесеното наказание и срока, в рамките на който това наказание няма да бъде изпълнено съгласно законоустановените условия. Една условна присъда отлага изпълнението на произнесеното наказание за период от време, който не може да бъде по-кратък от една и по-дълъг от пет години, като периодът се определя само в цели години.

Освен класическата континентална форма на условна присъда хърватското право също така определя условна присъда с надзор, наподобяваща пробацията. Съдът може да наложи тази специфична форма на условна присъда, ако съществуват условията за налагане на условна присъда, но обстоятелствата, при които живее извършителят, както и неговия характер, предполагат, че той има нужда от съдействие, предпазване или надзор с цел да изпълни задължението да не извършва криминално нарушение в рамките на периода на пробация. Надзорът може да продължи за периода на пробацията, но може също така със заповед на съда да бъде отменен по-рано, ако изискванията за съдействие, предпазване и надзор са престанали да съществуват.

2. Не съществува отделен списък с нарушения, за които е възможно прилагане на условна присъда. Съдът може да наложи условна присъда, когато констатира, че дори без изпълнение на наказанието може да се очаква изпълнение на целта на наказанието, особено като вземе предвид отношението на извършителя към засегнатото лице и обезщетението за причинената с престъплението вреда. Що се отнася до определянето и налагането на наказание, условна присъда може да се наложи на извършителя на криминално нарушение, за което законът предвижда лишаване от свобода до пет години и за престъпления, за които се предвижда лишаване от свобода до десет години, ако са приложени разпоредбите за намаляване на наказанието. Последното означава, че условна присъда може да бъде наложена дори за извършителя на непредумишлено убийство или изнасилване, ако са приложени смекчаващи вината разпоредби. Частични условни присъди не са възможни.

3. Заедно с налагането на условна присъда съдът може да разпорежи следните задължения:

- извършителят на престъплението да плати обезщетение за причинената от него вреда;
- да възстанови изгодата, придобита от нарушението, или
- да изпълни други законови задължения по отношение на извършването на нарушението.

Срока за изпълнение на задължение се определя от съда в рамките на определения период на пробацията. При произнасянето на условна присъда с надзор съдът може, освен определените за обикновената условна присъда задължения, да разпорежи извършителят да изпълни едно или повече задължения по време на периода на пробацията като:

- да започне професионално обучение за определена професия, която той избере с професионалната помощ на отговорника по пробацията;
- да приеме работа, която отговаря на професионалните му квалификации, умения и действителни способности да изпълни работните задачи, подсказана му или предложена му от отговорника по пробацията;

- да се разпореда с дохода си съгласно нуждите на лицата, които той е длъжен да обезпечи по закон и в съответствие с предложенията от отговорника по пробацията съвет;
- да се подложи на медицинско лечение необходимо за отстраняването на физическите или психическите разстройства, които могат да предизвикат извършването на ново престъпление;
- да избягва да посещава определени места, барове и събирания, които биха могли да предложат възможност и подбуда за извършването на ново престъпление;
- да бъде в постоянна връзка с отговорника по пробацията, за да може да докладва за обстоятелствата, които биха могли да предизвикат извършването на друго престъпление.

4. Поведението на осъденото лице и изпълнението на наложените задължения се наблюдават от държавен орган, отговарящ за изпълнението на наказателни мерки (Отдела за изпълнение на мерки към Министерството на правосъдието на Република Хърватска).

5. Неспазването на наложените с условна присъда задължения или повтарянето на престъпление може да доведе до отменянето на тази невключваща лишаване от свобода мярка. Отменянето е задължително а) ако осъденото лице в рамките на периода на пробацията извърши едно или повече престъпления, за които съдът е наложил лишаване от свобода за две години или по-сериозно наказание б) ако осъденото лице по време на периода на пробацията не изпълни наложените му задължения в случаите, когато той би могъл да ги изпълни, в) ако след налагането на условна присъда съдът установи, че лицето с условна присъда е извършило предишно престъпление, ако той счита, че условията необходими за прилагането на мярка, невключваща лишаване от свобода, нямаше да са налице, ако е било известно това престъпление. Също така съдът може да отмени условна присъда (т.нар. *незадължително отменяне*) и да разпореда изпълнението на произнесеното наказание, ако в периода на пробацията осъденото лице извърши едно или повече нарушения, за които съдът е наложил лишаване от свобода до две години или глоба.

6. Организацията на работа по време на пробацията се постановява със Закона за надзор върху условната присъда и общественотополезната дейност, влязъл в сила през 1999 г. и публикуван на хърватски (ДВ 128/1999 г.). Централният орган отговорен за организацията на работата по време на пробацията е Министерството на правосъдието на Република Хърватска. Това министерство пряко изпълнява мерки, предназначени за подобряването на пробацията и общественотополезната дейност, събира и анализира статистически данни и извършва други дейности, свързани с изпълнението на споменатите мерки. Министерството на правосъдието има задължението постоянно да информира широката общественост относно условията, съпътстващи изпълнението на пробацията и общественотополезна дейност, за да може в тях да се включат колкото е възможно повече субекти.

Пробацията и общественотополезната дейност се извършват съобразно индивидуална програма за изпълнение, която се базира на оценка на личността, социалното положение, здравословното състояние, заетостта и професионалните умения на осъденото лице. Централната фигура при изпълнението на пробацията е отговорникът по пробацията, който е държавен служител на работа към Министерството на правосъдието на Република Хърватска. Предпоставките за назначаването на отговорник по пробацията са висше образование, професионален стаж не по-малко от пет години и лични качества, които могат да окажат положително влияние върху условно освободеното лице.

7. Основните функции на отговорника по пробацията са поддържането на лични архиви за условно освободените лица, съставяне на индивидуални програми за изпълнение на пробацията, съдействие при намирането на заетост, наблюдение на спазването от страна на осъденото лице на програмата за изпълнение, информиране на съда относно поведението на осъденото лице и всяко възможно неизпълнение на наложените задължения, както и представянето пред съда на окончателен доклад относно изпълнението на пробацията.

8. Законът за надзор върху условната присъда и общественотополезната дейност предвижда възможността в изпълнението на пробацията да участват доброволци. След публично уведомяване специална комисия отговорници по пробацията, назначена от Министъра на правосъдието на Република Хърватска, има право да реши да бъдат назначени сътрудници на отговорниците по пробацията. Тези лица участват в изпълнението на пробацията и общественотополезната дейност по предложение на отговорника по пробацията и след завършването на специална образователна програма. Изработването на подробни правила относно правата и задълженията на сътрудниците на отговорниците по пробацията попада под юрисдикцията на Министъра на правосъдието на Република Хърватска.

Източници:

1. www.einnews.com/croatia/newsfeed-CroatiaLaw
2. [mishpat.net/law/Countries/ Croatia](http://mishpat.net/law/Countries/Croatia)
3. Horvatic, The promotion of the Rule of Law and the strengthening of the System of Criminal Justice, X UN Congress for Crime Prevention and Treatment of Offenders, Vienna 2000.
4. Horvatic, Criminology, Zagreb, 1998.
5. Horvatic, Z. , Derencinovic, D. , Criminal Justice Systems in Europe – Croatia, Helsinki, 2002.
6. Rulebook of the European Institute for Crime prevention and Control HEUNI, Helsinki, 2003.